

Konstruktionen av en tiggare

En diskursanalytisk studie om debatten kring tiggeriförbud i Sverige

LUND
UNIVERSITY

Abstract:

Begging in Sweden is not a new phenomenon although it is a current issue in Swedish politics, more precisely the issue is focused on a begging ban. This thesis studies how beggars in Sweden are constructed in discourses of a begging ban. The study implements a critical discourse analytic approach with Carole Bacchi's (1999) theory and method "*What's the problem represented to be?*" (WTP). The WTP approach works as a tool to ease critical examination of a certain public policy. The material composes different statements from Swedish politicians who advocates a begging ban and works in municipalities which has a begging ban or are in the process of establishing one. The material is chosen with certain necessary restrictions, in order to create a suitable thesis. The study shows that beggars in Sweden are constructed in a negative and degrading way. Politicians often put beggars in a corner and describe them as a contribution to an insecure and troubled society. This construction separates society and the public starts to reflect about beggars in the same perspective as the politicians.

Key words: tiggeri; tiggare; tiggeriförbud; diskursanalys; Sverige, debatt

Word count: 9 747

Innehållsförteckning

1.	Inledning	5
	1.1 <i>Bakgrund</i>	5
	1.2 <i>Syfte och problemformulering</i>	7
	1.3 <i>Disposition</i>	7
	1.4 <i>Relevans och fall av</i>	8
	1.5 <i>Tidigare forskning</i>	9
	1.5.1 <i>Hur för håller sig denna uppsats till tidigare forskning?</i>	10
2.	Teoretiskt ramverk	12
	2.1 "What's the Problem?" - Carol Lee Bacchi.....	12
3.	Operationalisering.....	14
	3.1 Avgränsningar.....	14
	3.2 Val av fall.....	15
	3.3 Val av metod.....	16
	3.4 What's the problem represented to be?.....	17
	3.5 Material.....	20
	3.5.1 <i>Vellinge kommun</i>	21
	3.5.2 <i>Lidingö kommun</i>	22
	3.5.3 <i>Tranås kommun</i>	22
	3.5.4 <i>Katrineholm kommun</i>	23
	3.5.4 <i>Kungsbacka kommun</i>	23
4.	Analys.....	25
	4.1 Vad är problemet?.....	25
	4.1.1 <i>Tiggarnas ovärdiga liv och bidragande till ett otryggt Sverige</i>	26
	4.1.2 <i>Tiggarna är kriminella och tiggeri går i arv</i>	26
	4.2 Vad ligger bakom representationen av problemet?	27
	4.2.1 <i>Otrygga tiggare</i>	28
	4.2.2 <i>Kriminella tiggare eller utsatta tiggare</i>	28
	4.2.3 <i>Kränkande tiggare</i>	29
	4.3 "Problemets" effekter och ytterligare perspektiv.....	30
	4.3.1 <i>Diskursiva effekter</i>	30
	4.3.2 <i>Subjektifierade effekter</i>	31
	4.3.3 <i>Levda effekter</i>	32
	5.4 Avslutning av analysen.....	32
5.	Slutsats	34
6.	Referensförteckning.....	36

Förteckningar:

Genomgående i undersökningen används frekvent benämningarna *tiggeri* och *tiggare*. För benämningen *tiggeri* gäller förklaringen: ”*genom vädjan, bön eller begäran försöka insamla medel eller allmosor utan att utföra någon*” (Nationalencyklopedin, 2020). Benämningen *tiggare* står för person som: ”*(huvudsakligen) livnär sig på att tigga*” (Nationalencyklopedin, 2020).

1. Inledning

Frågan om tiggeri är både omfattande och ömtålig vilket medför en tystnad kring den. Många väljer att inte diskutera frågan öppet, åtminstone inte vad gäller gemene man. Däremot pågår en ständig politisk debatt i Sverige som ofta handlar om huruvida tiggare bör eller inte bör ha tillåtelse att sitta på gatorna i Sverige och be om pengar. Det finns politiker som vill att ett nationellt tiggeriförbud införs men många ställer sig emot detta och menar att fattigdom inte går att förbjuda.

Denna uppsats intresserar sig för debatten om tiggeriförbud på kommunal nivå i Sverige och även för sättet som svenska politiker uttrycker sig om de människor som tvingas tigga för att försörja sig. Är det tiggare i sig som politikerna debatterar mot eller är det tiggeri som fenomen?

1.1 Bakgrund

Tiggeri i Sverige är idag ett vanligt och synligt fenomen. Åtminstone i de kommuner av landet där det inte ännu finns något förbud mot tiggeri. Närvaron av tiggare i vårt samhälle väcker allt som oftast starka känslor bland befolkningen. Tiggeri som försörjning är inte ett nytt fenomen utan det har existerat långt tillbaka i historien och därav också blivit föremål för olika lagregleringar (Gynnerstedt, 2017). Sveriges medlemskap i EU har bidragit till ett möjliggörande för att individer från fattigare och mer utsatta EU-länder kunnat bosätta sig i Sverige för att försörja både sig själva och sina familjer (Europeiska kommissionen, 2018). Många av de personer som tar sig till Sverige gör det på grund av utanförskap och utsatthet i deras respektive hemland. Romer är ett vanligt exempel på en folkgrupp som har en överrepresentation i utsatthet och dessa individer kommer från främst Bulgarien och Rumänien (Mesic, 2016). Det är inte alla som tar sig in på den svenska arbetsmarknaden och därmed blir tiggeri ett vanligt sätt att möjliggöra överlevnad för sig själv och inte sällan även

sin familj. I och med en ökning av tiggare i Sverige, som följd av EU-medlemskapet, har även debatten kring tiggeri, och den mer exakta frågan om huruvida tiggeri ska vara tillåtet eller inte, blivit allt mer vanlig och aktuell (Carlsson, Enhörnings, Rosén, Svens & Zetterberg, 2017; Mellin, 2017).

I Sverige ligger frågan om tiggeriförbud på kommunal nivå, vilket betyder att var kommun för sig har möjligheten att bestämma huruvida det ska finnas några begränsningar kring tiggeri eller inte. Däremot ska ett beslut skickas till Länsstyrelsen som ska ha möjlighet att se över frågan eftersom Länsstyrelsen verkar för att se till så samhället byggs på ett jämställt sätt (Länsstyrelsen, 2020).

Vellinge var år 2017 den första kommunen i Sverige som försökte anstifta om ett förbud mot tiggeri men då gällde det endast fem platser inom kommunens gränser. Vellinges syn på tiggeriförbud väckte starka känslor hos såväl politiker som samhällsmedborgare och skapade stor uppståndelse i hela Sverige. Fallet överklagades till Länsstyrelsen som senare upphävde beslutet på grund av brist på belägg för att kunna godkänna ett sådant beslut. Vellinge kommun gav inte upp och överklagade ända upp till Högsta förvaltningsdomstolen vilken gav Vellinge kommun rätt i frågan (Vellinge kommun, 2017). I och med detta beslut blev Vellinge kommun år 2018 den första i Sverige att förbjuda tiggeri. Förbudet gällde, som nämnt, inte tiggeri överallt i kommunen, utan endast på markerade platser (Sydsvenskan, 2018).

Förbudet i Vellinge gav upphov till en stor och omstridd debatt som kommit att delvis präglade svensk politik sedan dess och fortsätter göra. Denna debatt har resulterat i att fler av Sveriges kommuner velat införskaffa förbud mot tiggeri och därmed även försökt införa någon form av förbud. Idag finns det elva svenska kommuner som infört tiggeriförbud i någon mån. Det finns flera med Vellinge "modellen" men även några som beslutat om förbud om tiggeri i hela kommunen (SVT Nyheter, 2019). En del kommuner befinner sig även just nu i en granskningsprocess av Länsstyrelsen för att de vill införa förbud. Det är alltså inte fel att påstå att fler och fler svenskar, framförallt politiker, anser det legitimt med förbud på ett eller annat sätt mot de som ber om pengar på gatorna i Sverige.

I den debatt som pågår angående tiggeri, diskuteras det ofta kring allmänhetens ansvar gentemot de som tigger och samhällets ansvar för att hjälpa dem. Det råder inga tvivel om att samhällsmedborgare i Sverige upprörs av frågan och det finns många eventuella anledningar

till varför. Denna studie kommer titta på de argument som politiker i Sverige använder sig av för att debattera kring frågan om tiggeriförbud. Undersökningen kommer fokusera på huruvida politiker använder sig av argumentation som direkt riktar sig mot de individer som tigger eller om argumenten rör fenomenet tiggeri.

1.2 Syfte och problemformulering

Den pågående debatten inom svensk politik angående tiggeri har de senaste året tagit en drastisk vändning där fler och fler motsätter sig att tiggeri ska få ske fritt och utan restriktioner. Därmed har även många av landets kommuner tagit beslut om tiggeriförbud. Däremot diskuteras inte alltid endast tiggeri som fenomen utan istället människorna som ber om pengar, tiggarna.

Uppsatsen syftar därför till att, genom analys, undersöka hur diskurser om tiggeriförbud, konstruerar tiggare som individer. Främsta fokus ligger på tiggare som individer snarare än tiggeri som fenomen. Uppsatsen tillämpar ett kritiskt perspektiv i undersökningen för att lyfta vikten av att debatten inte bör fokusera på tiggare som individer utan snarare tiggeri som fenomen.

Utifrån detta syfte har följande problemformulering formulerats:

- *Hur konstrueras tiggare i diskurser om tiggeriförbud?*

1.3 Disposition

Fortsättningsvis kommer det diskuteras på vilka sätt denna uppsats är av relevans och vad det kritiska perspektivet gentemot debatten på individnivå, medför. Sedan kommer tidigare forskning kring tiggeri presenteras och diskuteras. Jag kommer titta på olika sorters forskning kring tiggeri och tiggeriförbud för att skapa bredd i underlaget och för att få med så mycket relevant information som möjligt. Därefter kommer jag gå in på det teoretiska ramverk som ligger till grund för uppsatsens utförande och senare även förklara vilken metod som valt,

varför den anses passa uppsatsen syfte och på vilket sätt den kan hjälpa undersökningen nå ett resultat. Utifrån metodavsnittet kommer ett avsnitt med analys kunna bearbetas, där såväl det teoretiska ramverket och metodologin tar plats. Slutligen kommer undersökningen avslutas med en slutdiskussion som ska innehålla tankar och reflektion över vad analysen kommit fram till.

1.4 Relevans och fall av

Idag präglas debatten kring tiggeri av en stor del politiker som menar att de som tigger bör ha möjlighet att på egen hand försörja sig utan att behöva be andra människor om deras pengar. Tiggare lever under svåra förhållanden och flera spenderar sina nätter på gator eller i trappuppgångar runt om i Sverige, för att de inte vet var annars de ska ta vägen. Jag vill studera hur denna debatt ser ut och ta reda på en djupare nivå hur tiggare konstrueras i diskurserna om tiggeriförbud. Spelar tiggarna som individer en roll i debatten, eller har de ingen betydelse? De som tigger är människor, men med sämre förutsättningar än många andra och denna uppsats vill ta reda på i vilken utsträckning debatten faktiskt bryr sig om de människorna.

Inom detta ämne finns en del undersökningar, men enligt mig saknas det studier som intresserar sig för de människor som tigger. Vi lever i en nutid där jämställdhet ska ses som något självklart, därför anser jag att det finns en hög relevans för en sådan här undersökning. En stor del av den tidigare forskning fokuserar på vad samhället anser, det finns till exempel forskning som har bedrivit undersökning kring hur svenskarna ser på tiggerifrågan. Den kommer bland annat diskuteras mer under avsnittet: *tidigare forskning*. I och med den avsaknad av tidigare forskning som fokuserar på politikernas förhållningssätt och de diskurser som konstruerar tiggare, finns det all möjlighet för att härmed verkställa en studie som är både intressant och gynnsam inom statsvetenskapen. I och med detta, anser jag att det finns en hög relevans för att forska inom detta.

Studiens metodologi, som kommer diskuteras mer i ett senare avsnitt, är mer kritiskt lagd än deskriptiv. Detta anser jag också medför ytterligare relevans eftersom det är enklare att på så vis förstå problemet, och inte bara presentera en lösning. Genom att presentera många olika tankar, idéer och synvinklar på en fråga eller ett problem blir det tydligt och på så vis ökar

förståelsen. Utan förståelse av ett problem blir det svårt att skapa en hållbar lösning (Bacchi, 2009: 3).

1.5 Tidigare forskning

Forskningen kring tiggeri och tiggare är relativt omfattande, globalt, vilket är förståeligt eftersom det finns så många olika perspektiv att studera ämnet utifrån. Även på grund av att det är en aktuell samhällsfråga. Bland annat har forskningen bedrivits utifrån juridisk-, ekonomisk- och samhällsvetenskaplig aspekt vilket medför hög relevans vid utformandet av denna undersökning. Som tidigare nämnt anser jag att det saknas nutida forskning med fokus på den ständigt pågående politiska debatt som både handlar om fenomenet tiggeri i allmänhet men tiggare som individer i synnerhet. I Sverige finns inga genomförda opinionsundersökningar som ämnar att studera hur Sveriges befolkning ställer sig till tiggare och tiggeriförbud.

Mindre undersökningar har bedrivits, som bland annat en forskningsstudie av Karin Zelano (2019) vilken undersöker svenskarnas inställning till ett förslag om tiggeriförbud i Sverige. Zelanos (ibid) undersökning, till skillnad från denna, bygger på en kvantitativ metod med intervjuer och enkäter som empiriskt material. Hennes material syftar till att få fram underlag för hur svenskar ser på en lagstiftning angående tiggeriförbud. Resultatet indikerar på att det är en komplex och pragmatisk fråga som många har svårt att helt och hållet ge ett tydligt svar på. Flera personer vet helt enkelt inte hur de ska ställa sig i frågan och en del är osäkra på hur de känner inför ett förbud (Zelano, ibid). Denna undersökning bör inte anses som representativ för Sverige som land, eftersom det inte är en opinionsundersökning utan endast en mindre studie och kan därmed inte utgöra statistisk bevisning för hur allmänheten tycker att frågan om förbudet bör hanteras nationellt. Undersökningen fokuserar inte heller på tiggare i sig, utan snarare förbudet som helhet (ibid).

Ytterligare forskning som fokuserat på tiggeri utgörs av en artikel av Christine Synowich (2006) vilken fokuserar på det moraliska dilemma som förbipasserande upplever när de stöter på tiggare. Studien analyserar även huruvida, det är legitimt utifrån ett empatiskt perspektiv, att ge pengar till tiggare. Bör man eller bör man inte? Synowich (2006) studie utgår från G.

A. Cohen och hans idé om huruvida egalitär teori, om sociala strukturer, påverkar personliga skyldigheter.

Ytterligare relevant forskning att ta i beaktning är Johanssons et al. (2018) studie som syftar till att förklara de arbetsutmaningar och relaterade anpassningar av utsatta som EU-medborgare, som tiggare i Sverige ställs inför. Johanssons, et. al (ibid) studie bygger till stor del på intervjuer med rumänska deltagare och genom kvalitativ innehållsanalys analysera den vilka utmaningar och anpassningar tiggare ställs inför när de kommer till Sverige för att försörja sig. Resultatet identifierade sex kategorier inom yrkesanpassning. Det handlar om att hålla sin familj nära, förhålla sig till skam och stress, hantera kropp och själ när man tigger, leva så billigt som möjligt, försöka sova om natten utan att endast tänka på sig själv och letar efter andra alternativ än att tigga för att försörja sig och sin familj. Slutsatsen i studien förklarar att de individer som tigger i ett främmande land, ställs inför många och svåra utmaningar, inte minst yrkesmässiga. Slutligen så menar författarna att diskurser om mänskliga rättigheter möjliggör förståelse för de behov som denna sårbara och utdömda grupp i samhället ställs inför (Johansson, et. al 2018).

1.5.1 Hur för håller sig denna uppsats till tidigare forskning?

Denna uppsats kommer fortsätta med undersökning kring tiggeri men främst fylla det tomrum som finns av undersökning om framförallt tiggare som individer. En genomgång av den tidigare forskningen kommer lägga en grund för att öka förståelsen om både tiggeri och tiggare.

Zelanos (2019) studie kommer vara bra att ha i åtanke vid arbetet av denna undersökning för att ha med ett annat perspektiv inom ämnet. Min undersökning ämnar studera ämnet utifrån politikerns sätt att konstruera tiggare inom tiggerifrågan, medan Zelano (ibid) istället har studerat samhällsmedborgares syn på tiggeriförbud.

Sypnowich (2006) forskning kan vara bra att ha en medvetenhet om på liknande sätt som Zelano's (2019) eftersom den också snarare studerar samhällets åsikter än politikerns. Dock kan det vara viktigt att reflektera över Sypnowich's (2006) forskning eftersom politiker också

bör, till viss del, ses som samhällsmedborgare och sättet det väljer att uttrycka sig på är subjektivt. En sådan diskussion kommer hållas i senare avsnitt.

Johansson et. als studie kommer vara av vikt att titta på när det gäller diskurser kring mänskliga rättigheter. Min undersökning kommer inte analysera på någon djupare nivå vad som är en människorättskränkning eller inte, men däremot kommer det vara ett bra stöd till slutdiskussionen att ha med sig Johanssons et. al. (2018) resultat när det kommer till rättigheter som såväl tiggare som någon annan har.

Som nämnt är den tidigare forskningen på många sätt väldigt olik den studien jag bedriver. Däremot är det viktigt att ta med sig den tidigare forskningen för att visa på varför min studie är relevant och med tanke på den avsaknad av en sådan här studie så blir det även lättare att se all anledning att jag kommer uppnå både inom- och utomvetenskaplig relevans, även kumulativ eftersom den kommer addera forskning till frågan om tiggeri och tiggeriförbud (Teorell & Svensson, 2007: 281).

2. Teoretiskt ramverk

Studien använder Carol Lee Bacchi's (1999) teori som presenteras i hennes diskursmetod *"What's the problem represented to be?" (WTP)*. Meningen med denna teori är att öka förståelsen för aktörers agerande utifrån ett förhållningssätt till ett problem. I följande avsnitt kommer teorins utgångspunkter och perspektiv presenteras. Slutligen avslutas avsnittet med en kortare diskussion kring relevansen av WTP för denna undersökning.

2.1 "What's the Problem?" - Carol Lee Bacchi

Teorin inom WTP bygger på tre grundläggande utgångspunkter. Den första handlar om att problematiseringar styr individer och att "problem" bildas utifrån frågor och handlingar. "Problemen" lägger sedan grunden för skapandet av politiska handlingsprogram, som då styr allmänhetens liv. De människor i samhället som utgör någon form av makt är de som bidrar till att ett "problem" skapas, eller inte (Bacchi, 2009: 25 – 32).

Den andra utgångspunkten handlar om att problematiseringarna bör studeras snarare än "problemet" i sig. Vi ska alltså enligt denna utgångspunkt inte acceptera "problemen" utan istället undersöka varifrån de kommer och underlag de uppkommer genom. Diskurser medför problemens konstruktion och upprätthållande. De begränsar också problemen till vad som kan anses vara legitimt eller inte att uttrycka (Bacchi, 2009: 32 – 39).

Den sista utgångspunkten från Bacchi's WTP-teori handlar om att granska problematiseringarna genom att titta på vilka effekter framställningen av problemet skapar. För att titta på dessa effekter ställer Bacchi (2009) fram tre sätt att använda sig av:

- (1) Granska de följder som diskurserna för med sig.
- (2) Granska hur allmänheten ser på problemframställningen.

(3) Granska de konsekvenser som kan drabba enskilda individer (Bacchi, 2009: 39 – 46). Konsekvenserna som diskursen medför utgör påverkan på riktiga människor och därför är det viktigt att uppmärksamma de följder som konsekvenserna får (ibid). Att uppmärksamma de konsekvenser som diskurserna får är intressant att förhålla sig till i relation till uppsatsens syfte och därmed finns en relevans i användningen av både WTP som teori men också som metod.

WTP grundar sig i *socialkonstruktivism, feminism, poststrukturalism* och *styrningsmentalitet* (Bacchi, 1999: 33 - 34). Däremot är den socialkonstruktivistiska traditionen grundläggande för WTP och även denna studie bygger på socialkonstruktivism varför den kommer presenteras mer utförligt än de ytterligare perspektiven. Socialkonstruktivism utgår från idén om att verkligheten socialt konstruerad av människor (Barlebo, 2001: 29 - 30). Det finns inte någon värderingsfri verklighet utan allt grundar sig i värderingar. Därmed ses verkligheten som partisk och människor ingår i de diskursiva konstruktionerna, såväl politiker som analytiker (Bacchi, 1999: 49).

Den teoretiska delen är inom konstruktivismen väldigt viktig. Som nämnt anses verkligheten vara partisk, och därmed finns det intresse att i undersökningen fokusera på representationen av en policy. För att förstå problemet måste forskaren först och främst förstå själva representationen (ibid).

Bacchi (1999) menar att hon har konstruerat WTP på ett sätt som möjliggör studier om språk och diskurs. Således ökar relevansen för användningen av detta teoretiska ramverk i min undersökning. Enligt Bacchi (1999) är det ovanligt med kritik mot policyförslag men det borde ändras eftersom det är viktigt att förstå de olika perspektiv och sätt att uttrycka allmänna ”problem” på (ibid).

Denna studie bygger på att analysera en policy (tiggeriförbud) och problematiken med diskursen inom den. För att kunna genomföra analysen måste forskaren vara medveten om att problemets utformande blir en direkt påverkan på dess lösning. Inom diskurserna skapas ”problem” och ”lösningar” men också förutsättningar och antaganden som måste ses över. För att kunna arbeta med analysen på rätt sätt kommer det därför läggas stor vikt på undersökningen av mitt empiriska material för att på djupare nivå söka förståelse för hur svenska politiker diskuterar kring tiggeriförbudsfrågan. Vad de faktiskt debatterar kring och vad de inte debatterar kring.

3. Operationalisering

I följande avsnitt presenteras uppsatsens operationalisering med bland annat studiens avgränsningar, val av fall, metodval och de material som samlats in för undersökningen. Studien bygger på WTP-metoden och inom denna presenteras sex stycken frågor som kommer ställas till materialet och besvaras i analysen. Dessa frågor presenteras också mer utförligt i detta avsnitt.

3.1 Avgränsningar

I alla sorters undersökningar är det nödvändigt att förhålla sig till avgränsningar (Friberg, 2017). För denna studie handlar avgränsningarna främst om tillgänglighets- och tidsaspekter. Detta har medfört att vissa, från början tänkta, tillvägagångsätt för studien, har lagts åt sidan. Från början hade jag förhoppningen att kunna genomföra intervjuer till undersökningen men på grund av den rådande krisen, covid-19 pandemin, fick jag tänka annorlunda metodmässigt. När det gäller tid så har undersökningen blivit mer preciserad än vad förhoppningen från början var. Det är bättre att titta på något litet väldigt noga än att titta på något stort för lite (Teorell & Svensson, 2007:17 - 18).

Avgränsningarna har därmed kommit att bli till svenska politikernas uttalanden kring tiggeri och tiggeriförbud i en del av de kommuner med infört tiggeriförbud samt uttalanden av politiker som verkar inom kommuner där processen för ett förbud är igång. På grund av uppsatsens tids- och textomfång var det inte möjligt att lyfta samtliga kommuner och uttalanden, därför har uttalanden begränsats till de som ansetts ha en distinkt koppling till uppsatsens syfte. Kommunerna har avgränsats delvis genom geografi för att inte bara få material från exempelvis kommuner i Skåne län, som har många kommuner med ett beslutat förbud, utan även i andra delar av Sverige. Sedan har även avgränsningarna gjorts utifrån vad som blivit möjligt att hitta, och utifrån vad som kunnat ge mest analys-material. Däremot kan materialet

anses vara tunt med som beskrivits så finns det motivering för vilket material som valts ut och det finns relevans för att detta material även utgör stora delar av debatten.

Studien har härmed för avsikt att uttala sig om det utvalda materialet och inte kommer ge en definitiv bild av hur alla svenska politiker uttalar sig i frågan, utan snarare en generell bild av hur debatten kring ämnet ser ut, i en del av dem kommuner som prioriterat tiggeriförbudsfrågan.

3.2 Val av fall

Lagregleringar om försvarslösa har historiskt sett skett många gånger för att värna om gemensam säkerhet i samhället och upprätthålla god ordning (Kjellson, 1920: 170). Det har alltså sen länge varit både samhällets och politikernas prioritet inom svensk politik att se över försvarslösa situationer och därmed har även tiggeri blivit en fråga som tagit allt större plats inom dagordningen. Debatten om ett nationellt tiggeriförbud har varit aktuell länge, men under de senaste fem-tio åren har flera politiker valt att lägga energi vid den. Bland annat så har Johan Forsell, moderaternas riksdagsledamot, lagt fram en motion till Riksdagen om ett sådant (Riksdagen, 2019). Inget sådant beslut har tagits och förbuden blir istället allt mer vanliga inom kommunernas gränser.

Denna studie har för avsikt att studera den svenska debatten om tiggeriförbud. Största fokus kommer vara på politikernas argumentering och diskussioner kring förbudet för att titta på konstruktionen av tiggare som byggs upp därifrån. Genom materialinsamling av uttalanden från svenska politiker kan jag studera de underliggande värderingar som styr en del av tiggeripolitiken i Sverige.

3.3 Val av metod

Studien bygger på en diskursanalytisk metod eftersom syftet är att undersöka hur tiggare konstrueras i diskursen om tiggeriförbud. Vid diskursanalytisk ansats ligger vikt på att arbeta fram aktörernas tankar (Beckman, 2005: 90). Genom att använda diskursanalys skapas möjlighet att lyfta fram, producera och reproducera maktförhållanden med bristande jämlikhet. Diskurs formar samhället och bidrar till att både forma och omforma de sociala strukturer som finns i samhället (W. Jørgensen, Phillips, 2000: 67 - 69). Diskurs möjliggör också ett ifrågasättande mot olika grupper i samhället (ibid: 71).

Diskursanalys försöker ta fram det dolda inom texter och inom samma område kan det finnas flera konkurrerande diskurser där varje enskild diskurs tittar på vad som inkluderas och exkluderas (Ackerly-True, 2010: 208 – 209; Bacchi, 2009: 25 - 34). Därav är förhoppningen att denna studie ska medföra ökad uppmärksamhet kring den problematik som finns inom debatten om tiggeriförbud och synliggöra de strukturer som inte syns direkt i texten.

Enligt diskursanalysen är inget redan existerande eftersom problem och kunskap uppstår mellan forskare och omvärld. Hade kunskapen varit konstruerad och skiftande sedan tidigare hade tvivel om hur vetenskap kan studera omvärlden kunnat utvecklas. Man ska alltså inte se bristfällig och ogiltig kunskap som samma sak (Yuval-Davis, 1997: 1). Trots det ideal som finns inom vetenskapen, om objektiva sanningar, är det inte möjligt att finna en tolkningsfri verklighet. Så fort någon sätter ord på ett fenomen, blir det också föremål i en diskurs (Bacchi, 2009: 35 - 54). Tiggeriförbud bygger på vissa antaganden och för att synliggöra dessa samt visa vilka konsekvenser dessa får är det viktigt att jag studerar det empiriska materialet för studien på ett både systematiskt och strukturerat sätt.

Diskursanalysen har mängder av olika inriktningar och för just denna har WTP-metoden valts. WTP-metoden anses vara en konkret metod, åtminstone i jämförelse med andra diskursanalytiska metoder. Det blir lättare att tydliggöra val och tillvägagångssätt som undersökningen kommer använda. Därigenom blir det lättare att uppnå intersubjektivitet med uppsatsen, alltså att någon annan med andra premisser skulle få samma resultat som jag (Teorell & Svensson, 2007: 280f).

Metoden ska minimera riskerna för att undersökningen faller utanför ramen om sitt syfte och måste verka på ett sätt som underlättar för forskaren att förhålla sig till syftet (Halperin & Heath, 2012: 49). Sannolikheten att hamna i en sådan situation blir lägre om studien utgår från ett hermeneutiskt perspektiv eftersom denna menar att man som forskare upprätthåller en dialog med texten, genom arbetets gång, och försöker få fram de textens inre mening (Dahlberg, 2001: 201 – 202). Eftersom teorin bygger på konstruktivism hade exempelvis ett positivistiskt perspektiv begränsat undersökningen då den snarare bygger på mätbara fakta och således kan det innebära att undersökningen inte når sitt syfte helt och hållet (Johansson & Liedman, 1993).

Slutligen bör man vara medveten om att WTP-metoden, till skillnad från traditionell granskning av policys, ämnar arbeta fram policyns nackdelar eller felaktigheter utan istället ämnar den studera antaganden och villkoren som konstruerar policyn (Bacchi, 2009: xiv).

3.4 What's the problem represented to be?

WTP bygger på att en viss lösning avslöjar vad problemet är. WTP kan användas genom att, istället för att studera ett visst problem, så studerar man representationerna av problemet. Här finns det alltså två begrepp: *problemet* och *problemrepresentationen*. Problemet är: ”den typ av förändring som implicerar i ett policyförslag (Bacchi, 2009: xi). Problempresentation syftar istället till ”sättet ett specifikt policy-problem konstitueras” (Bacchi, 2009: 35). WTP analyserar inte utifrån perspektivet ”problem medför lösningar” utan snarare ”lösningar leder till problem”.

För att påbörja analysen är det nödvändigt att identifiera och bedöma problemet (Bacchi, 1999: 48 – 54). Det första man gör då är att ställa frågan: ”*Vad är problemet representerat att vara?*”. Sedan analyseras vad som exkluderas och därefter bildar man en förståelse för att representationen av ”problemet” är det som bildar ”lösningen” (Bacchi, 1999: 2). Bacchi menar att det finns en konstant relation mellan problem och lösning (ibid: 19). Förstår man

problemrepresentation, kan man utveckla ett analysverktyg som gör det möjligt att se de strukturer som ligger gömda i diskursen.

3.4.1 De sex frågorna som presenteras i WTP

För genomförande av en analys med WTP-metoden har Bacchi formulerat sex frågor man kan ställa till sitt material. Frågorna hör delvis ihop men går även att separera och alla undersökningar måste inte få med alla frågor till sin analys. Två av frågorna är mer historiska än vad materialet för denna undersökning tagit upp och detta beror delvis på grund av avgränsning men också relevans. Därmed har fråga tre och fråga sex valts att tas bort från analysen. Däremot presenteras de ändå här nedan tillsammans med de andra frågorna för att det ger läsaren inblick till metodens alla analys-frågor.

WTP-metoden syftar inte till att undersöka antaganden eller attityder i materialet och det är viktigt att ha med sig. Istället ska den verka som ett hjälpmedel för att hitta de underliggande antaganden av ett problem som skapar en specifik representation (Bacchi, 2009: 155 – 156).

Fråga ett – *Hur representeras ”problemet” i en specifik policy?*

Frågan fokuserar på de underliggande representationerna inom ett problem inom policys eller i policyförslag. Ens känslor inför något påverkar ens framtida agerande. På samma sätt kan man undersöka policys och på så sätt hitta bakomliggande faktorer (Bacchi, 2009: 2 – 4).

Fråga två – *Vilka förutsättningar och antaganden betonar representationen av problemformuleringen?*

Den andra frågan fokuserar på att undersöka kunskaper och kulturer som blivit så pass vedertagna att man inte längre ifrågasätter dem. Här handlar det om intresse för antaganden som bidrar till en specifik representation av problemet. Denna fråga vill hitta de betydelsefulla systemen av språk, antaganden, förutsättningar och värderingar som bidrar till logik inom en diskurs. För att kunna göra detta kan man enligt Bacchi undersöka nyckelbegrepp eller kategoriseringar i materialet (Bacchi, 2009: 4 – 9).

Fråga tre – *Hur har den aktuella representationen av ”problemet” kommit till?*

Fråga tre fokuserar på reflektioner över faktorer som inte är diskursiva, men ändå bidragit till

att en viss representation av ett problem uppstått. Bacchi använder sig av Foucaults (1977) genealogi, som menar att kunskap har en relation till makt och historiska kamper om verklighetsbeskrivningen (Bacchi, 2009: 10 – 11).

Fråga fyra – *Vad lämnas oproblematiskt i representationen av problemet? Kan problemet förstås annorlunda?*

I fråga fyra fokuserar Bacchi (1999) på att man bör se över perspektiven som inte syns i problemrepresentationen. De olika perspektiv som genom en viss representation, tystas ner. Om man besvarar frågan lyfter man fram policyns motsättningar och begränsningar (Bacchi, 2009: 12 – 13).

Fråga fem – *Vilka effekter har den aktuella representationen av ”problemet”?*

Vad begränsas inom diskursen och vad får det för effekter? Denna fråga studerar olika effekter och dess konstruktion i diskursen. Fråga fem bygger på att undersöka olika aspekter inom problematiseringen och hur de påverkar olika grupper (Bacchi, 2009: 17).

När det handlar om problemrepresentationer är det såklart inte alla som blir påverkade utan några grupper vinner och andra förlorar i en viss representation. Fråga fem avtäckar dessa effekter för att möjliggöra kritik och vilka grupper som tar ansvar för ett ”problem” (Bacchi, 2009: 15 – 18).

Fråga sex – *Hur/var har representationen av ”problemet” producerats, spridits och försvarats? Hur skulle den kunna ifrågasättas, avbrytas och ersättas?*

Den sista frågan kopplas samman med fråga tre och handlar om de institutionaliserade relationerna som finns mellan diskurser, sändare och mottager. Fråga sex fokuserar även på vilken möjlighet man har att motsätta sig diskursen (Bacchi, 2009: 19).

Studiens förhoppning är att användningen av det metodologiska ramverket tillsammans med analysen som tas fram med hjälp av Bacchis frågor ska möjliggöra en djupdykning i ämnet och således leda till en tydlig analys. Genom användning av WTP ska chanserna öka för att analysera problemen som finns inom undersökningsämnet och därmed få effekt. Enligt Bacchi bör den som analyserar kunna reflektera över utformningen av kraven på sociala problem, tänka igenom konsekvenserna av utformningen av kraven och reflektera över sådant som inte finns och vilka konsekvenser den avsaknaden får (Bacchi 1999: 59).

3.5 Material

Materialet har begränsats utefter studiens syfte, för att hålla sig till ämnet i så god mån som möjligt. Undersökningen ämnar ta reda på hur tiggare konstrueras i diskurser om tiggeriförbud och därför har materialet blivit uttalanden från svenska politiker när de diskuterar/debatterar kring politiken om tiggeriförbud i Sverige. Utifrån studiens metodologi har också materialet begränsats till att undersöka uttalanden från politiker som säger sig vara för ett tiggeriförbud. Detta beror på att studiens fokus ligger på "lösningen" för att dekonstruera synen på tiggare. Vidare kommer materialet från politiker som verkar inom kommuner som tagit beslut om att införa ett tiggeriförbud, eller där ett förbud är i en process för att införas. Materialet har valts för att öka undersökningens transparens och därmed uppnå såväl hög validitet som reliabilitet (Teorell & Svensson, 2007:58 - 59). Som tidigare nämnt så kommer undersökningen fokusera på tiggeriförbud som "lösning" och tiggare som "problem" och härav är det av högst relevans att titta på uttalanden från politiker som menar att tiggeriförbud är lösningen på problemet tiggare i Sverige. Det hade varit intressant att också undersöka material som istället innehåller uttalanden från politiker som är mot tiggeriförbud, eftersom tiggare då konstrueras annorlunda. Däremot hade det blivit en helt annan undersökning och även mer krävande och tidsmässigt ansträngande än vad som anses möjligt inom denna uppsats ramar.

WTP-metoden, som studien bygger på, handlar om att analysera och reflektera över vilka konsekvenser avsaknad inom materialet medför (Bacchi, 1999: 59). När det kommer till materialets användning och möjligheten att använda så mycket från materialet som möjligt till analysen, är det viktigt att titta på diskurser både om hur tiggare beskrivs, men även om hur de inte beskrivs. Här menas "inte beskrivs" att titta på hur debatten kanske helt och hållet saknar diskussion kring de människor som tigger och istället fokuserar på andra faktorer kring frågan.

Materialet kommer från en del kommuner i Sverige och varför just dessa kommuner valdes beror på, som nämnt, avgränsning som varit ett måste för undersökningen, men också om relevans. Den första kommunen i Sverige att införa ett tiggeriförbud var Vellinge kommun och därmed är relevansen för material därifrån stor. På ett sätt är det en grund för hur politiken sett ut om tiggeriförbud och därför fanns det inget tvivel om att ta med material därifrån. Lidingö kommun utgör också en del av materialet och det beror på att det är en angränsande

kommun till Sveriges största stad och det är relevant att få med politik därifrån. Tranås kommun finns också med bland materialet vilket beror främst på den geografiska aspekten. Kommunen har däremot inte ett lagstiftat förbud ännu, men är i en process om ett sådant. Katrineholms kommun införde ett tiggeriförbud i augusti 2019 (SVT Nyheter, 2019) och det motiveras att ytterligare material från det stora län som Skåne är, är av relevans för att stärka studien ytterligare. Slutligen utgör Kungsbacka kommun det sista materialet för undersökningen och det beror också på geografisk aspekt. Men även för att Kungsbacka är en angränsande kommun till en av Sveriges största städer, Göteborg. Dessutom är Kungsbacka den senaste kommunen i Sverige att införa tiggeriförbud. Så sent som den tredje mars 2020 fastslogs förbudet och det börjar gälla den första april 2020 (SVT Nyheter, 2020). Materialet har valts ut för att med så många perspektiv och geografiska utgångspunkter som möjligt uppnå högst relevans. Då allt material kommer från utspridda kommuner runt om i landet blir det mer trovärdigt i att få en inblick i hur debatten ser ut i helhet. Trots detta, precis som nämnts tidigare, kan inte undersökningen ge en rättvis bild för hur det ser ut i hela Sverige och för alla politiker, utan ger endast en överblick för hur tiggare konstrueras i diskurser om tiggeriförbud.

I kommande avsnitt presenteras varje kommuns namn i rubriken och varje avsnitt innehåller material som utgör uttalanden från politiker som förespråkar tiggeriförbud. Materialet kommer bestå av delar från debattartiklar som skrivits av politiker från de nämnda kommunerna. Hela texter kommer alltså inte publiceras i undersökningen, utan bitar som valts ut efter studiens syfte.

3.5.1 Vellinge kommun

Sedan några årtionden tillbaka har det funnits en kvinna som agerat en slags ”frontfigur” när det kommer till tiggeri-frågan. Carina Wutzler som representerar Moderaterna i Vellinge och materialet för Vellinge kommun utgörs därmed av en debattartikel som Wutzler skrev i september 2017 och publicerades i Aftonbladet.

Wutlzer (2017) skriver att det är Rumäniens och Bulgariens EU-medlemskap som medfört att tiggeri har kommit tillbaka till Sveriges gator. Tiggare utnyttjar den fria rörligheten som gäller för EU-medlemmar och tar sig hit för ett tigga. Hon skriver vidare att tiggare lever på ett destruktivt och nedlåtande sätt och att ett förbud kommer hjälpa för att pressa deras hemländer till förändring. Hon menar även att tiggeri inte är en riktig beteckning på försörjning och därmed bör inte tiggare ha rätt att vistas i Sverige som EU-medborgare. Artikeln avslutas sedan med tillägg om att väldigt många i det svenska samhället anser att det är synd om de människor som tigger och det är fel. Sverige bör istället göra något åt saken och se till att de inte har möjlighet att tigga på gatorna. Förbjuda tiggeri alltså.

3.5.2 Lidingö kommun

Detta material är också från en debattartikel i Aftonbladet och den är skriven av Sverigedemokraternas gruppledare i Lidingö kommun, Iréne Borgenvik.

Borgenvik (2019) inleder med att diskutera hur barnen till tiggare och fråntas möjlighet till studier och en väg bort från fattigdomen på grund av att deras föräldrar väljer att tigga. Hon refererar till en artikel från UNT som menar att barn till tiggare i tidig åldern börjar dricka alkohol, röka och skolka från skolan. De blir alltså fast i en ovärdig livsstil. Sedan skriver hon om Sverigedemokraternas drömsamhälle, ett samhälle där alla flyktingar (så väl tiggare) lär sig tala svenska och har svenska värderingar. Borgenvik (2019) menar att tiggeri går i arv och att för att nå Sverigedemokraternas drömsamhälle så måste ett tryggt och trevligt samhälle utvecklas men det kan inte byggas med tiggare på gatorna.

3.5.3 Tranås kommun

Tranås kommun har ännu inte ett fastslagit beslut om tiggeriförbud, däremot är kommunen i full gång med ett införande (Dagens Samhälle, 2019). Materialet för kommunens uttalande kommer från en debattartikel i Vetlanda-Posten som är skriven av Olle Edborg. Edborg (2020) är vice ordförande i MUF Tranås. Inledningsvis skriver Edborg (2020) om hur de flesta tiggare i Sverige befinner sig här illegalt. Sedan går han vidare till en diskussion kring hur kriminella

ligor använder människor som en täckmantel för att få pengar och därmed utnyttjar EU-medborgare. Tiggeri är helt enkelt inte ett lämpligt sätt att försörja sig på utan låser fast människor i fattigdom. Vidare skriver Edborg (2020) om hur de flesta tiggare är rumänska romer, och att Rumänien egentligen inte bör vara medlemmar i EU eftersom vissa demokratiska krav inte uppfylls från Rumäniens sida. Edborg (2020) menar att ett förbud i Tranås skulle bidra till en tryggare och lugnare miljö eftersom tiggare medför oro. Avslutningsvis skriver Edborg (2020) att tiggeriförbud kommer motverka rasism i samhället eftersom tiggare då inte kommer utsättas för hatbrott.

3.5.4 Katrineholm kommun

Från Katrineholms kommun utgörs materialet av en intervju i SVT Nyheter från september 2019 där Göran Dahlström, kommunstyrelsens ordförande (S) svarar på ett antal frågor om tiggeriförbudet som nyligen fastslagits (Aghamn, 2019).

Dahlström säger att tiggeri inte borde finnas i varken Katrineholm eller resterande delar av Sverige. Han hoppas att tiggeriförbudet ska ge en tydlig signal om detta. Vidare säger han att tiggare kommer från Rumänien och Bulgarien och detta inte borde vara möjligt. Han anser inte att Sverige ska ha någon import av fattiga människor. Dahlström (2019) säger att tiggarnas skyldighet är att ta hand om sina barn, se till så de får en utbildning och därmed inte sitta utanför en butik och be om andras pengar. ”De måste skaffa sig ett helt annat liv” – Göran Dahlström (Aghamn, 2019).

3.5.4 Kungsbacka kommun

I Kungsbacka-Posten skrev Carita Boulwén, som är gruppleddare för Sverigedemokraterna i Kungsbacka, en insändare med rubriken ”Äntligen tiggeriförbud”. Boulwén (2020) menar att tiggare inte lever ett värdigt liv när de måste sitta utanför butiker för att tigga och det är inget rimligt sätt att försörja sig på. Vidare menar hon att tiggare bara lämnar sina barn i sitt hemland utan att se efter dem vilket resulterar i att generationen efter också hamnar i tiggeri och utanförskap. Boulwén (2020) skriver att tiggare vill sitta och tigga och inte ha

socialförvaltningens hjälp. Det menar hon inte ska vara ett alternativ och därför är ett tiggeriförbud i Kungsbacka helt rätt.

4. Analys

I detta avsnitt kommer analysen av det insamlade materialet redovisas. Analysen bygger helt och hållet på Bacchis teori och metod WTP, som i tidigare avsnitt presenterats. Analysen kommer ta avstamp i den första frågan som Bacchi tar upp, som syftar till att avtäckas policyns dominerande problemrepresentationer. I detta fall, tiggeriförbudets dominerande problemrepresentationer. När fråga ett har analyserats tillsammans med materialet, kommer fråga två och fyra analyseras tillsammans. Det beror på att båda de frågorna handlar om underliggande antaganden och vad som lämnas oproblematiserat. Här kommer analysen gå in djupare på vad som anses självklart och vad som inte tas upp i representationen av problemet. Detta kommer innebära kritik mot det som inte tas upp. Fråga fem kommer därefter avsluta analysen med reflektion av de effekter som policyns problemrepresentationer utgör.

Som tidigare förklarat är inte alla sex frågor i Bacchis metod med i denna analys eftersom fråga tre och sex kräver ett större omfång. I kommande avsnitt har analysen delats upp för att läsaren så enkelt som möjligt ska förstå den.

4.1 Vad är problemet?

Vad är problemet med tiggare? För att ta reda på detta har jag tittat på de mest framträdande representationerna i debatten från för-tiggeriförbud-sidan. (1) tiggare ökar oroligheterna i samhället och dessutom har de inte något värdigt liv. (2) tiggare ska ses som kriminella och deras metod för att tjäna pengar går i arv till sina barn.

4.1.1 Tiggarnas ovärdiga liv och bidragande till ett otryggt Sverige

Ett vanligt och ofta återkommande argument i debatten kring tiggeriförbud, är politikernas uttryck om att allmänheten känner sig otrygga för att det sitter någon utanför affären och ber om pengar. Det argumenteras för att människor som ska gå och handla känner sig oroliga och att tiggeriförbud kommer bidra till ett mycket lugnare samhälle (Edborg, 2020).

Det argumenteras också för att tiggare lever ovärdiga liv och att det på grund av detta inte är en rimlig försörjningsmetod eftersom levnadssättet låser fast tiggarna i fattigdom. Därmed tar tiggarna inte tar sig ur problemet och till slut finns inte någon alternativ väg att gå och de vill inte få allmänhetens hjälp till ett alternativt levnadssätt (Boulwén, 2020 & Wutzler, 2017).

Med sådana påståenden beskrivs, i vissa fall tiggare, av politiker i Sverige. Lösningen som presenteras säger att samhället helt och hållet måste förbjuda tiggare att sitta på gatorna och tigga. Det handlar om att tiggare ska förändra sitt levnadssätt och situation från en dag till en annan. Från att inte ha ett förbud, till att helt plötsligt förhålla sig till ett. Lösningen här menar alltså inte att samhället bör hjälpa de människor som tigger. Istället ska man införa ett förbud som gör det omöjligt för dem att leva på samma sätt som tidigare. Problemrepresentationen här ligger i att tiggare bidrar till otrygg stämning och därför måste alla bort. Annars blir det omöjligt att upprätthålla ett samhälle som känns både tryggt och trevligt för allmänheten.

4.1.2 Tiggarna är kriminella och tiggeri går i arv

Det argumenteras både ofta och högljutt om att tiggare ”tillhör” kriminella ligor som placerar ut dem på platser och på kvällen tar alla pengar från dem, som de fått under dagen. Det finns också argument och uttalanden som menar att tiggarna ska ses som kriminella eftersom de kommer hit från EU-länder för att försörja sig och tiggeri får inte anses vara ett värdigt sätt att försörja sig på. Därmed befinner de sig här illegalt (Edborg, 2020 & Wutzler, 2017).

Något annat som var tydligt i materialet var uttalanden om att tiggare har en förmåga att försätta nästa generation i tiggeri. Det argumenteras för att om ens föräldrar försörjer sig på

att tigga, kommer även barnen, i framtiden, göra det. På så sätt hamnar även nästkommande generation i utanförskap och ett ovärdigt liv (Boulwén, 2020 & Borgenvik, 2019). Vidare görs också uttalanden som menar att det är tiggarnas skyldighet att vara hemma och se till att deras barn får en bra utbildning och därför måste de skaffa sig ett nytt, annat liv (Aghamn, 2019).

Enligt dessa uttalanden, bör tiggare ses som kriminella och även som att de har inflytande på nästkommande generation att bli kriminella, eftersom tiggeri sägs vara en försörjningsmetod som går i arv. Delvis ska de ses kriminella på grund av kriminella ligor som ska placera ut tiggarna på olika platser i landet och sedan ta deras pengar. I Sverige har vi en lag: *Lag (2009:396)* som säger ”den som genom utnyttjande av någons utsatta belägenhet som allvarligt begränsar personens alternativ rekryterar, transporterar eller utsätter för tvångsarbete, döms för människohandel till fängelse i lägst två år och högst tio år” (Riksdagen, 2020). Detta innebär att det redan finns en ”lösning” på den problemrepresentation som ställs fram i detta argument. Däremot finns det inget lagstöd i att tiggeri inte skulle vara något rimligt försörjningsalternativ och där kan man säga att detta argument syftar till att ”lösningen” är en lagstiftning om tiggeriförbud, alternativt ett förbud mot att livnära sig på att tigga och således inte ett förbud mot att just tigga. Lösningen för detta argument är diffust eftersom argumentet bygger på att det ska införas ett tiggeriförbud. Däremot framkommer det inte varför just ett tiggeriförbud skulle vara ”lösningen” och inte istället något av ovan nämnda. När det kommer till argumentet som menar att tiggare försätter nästa generation i samma ”problem” ses ”lösningen” som tiggeriförbud. Däremot finns det inga belegg för att tiggeri går i arv och således inte heller några belegg för att detta arv skulle försvinna på grund av ett tiggeriförbud. Det kanske ligger något i att barn tenderar att följa sina föräldrars fotspår, men det finns ingenting som säger att ett tiggeriförbud helt och hållet kommer göra det omöjligt för tiggare att fortsätta tigga, men istället under andra premisser. Således kommer ”problemet” fortgå trots ”lösningen”.

4.2 Vad ligger bakom representationen av problemet?

I föregående avsnitt presenterades två grundläggande problemrepresentationer från materialet. Nästa steg i analysarbetet är närmare undersökning av de grundläggande antaganden om hur politiker ser på ”problemet”. Här handlar det om förståelse för det som tas för givet och för det som inte ifrågasätts (Bacchi, 2009:4 - 6). Det är viktigt att också titta på de perspektiv som inte nämns i problemrepresentationen. (1) varför beskrivs tiggare som otrygga? (2) varför anses tiggare som kriminella när de utsätts för brott och inte tvärtom? (3) varför benämns tiggare på ett nedvärderande sätt av politiker?

4.2.1 Otrygga tiggare

Problemet med tiggare i Sverige, och även i andra länder, verkar handla om en ökad otrygghet snarare än någon form av empati. Enligt materialet är det allmänheten som känner sig otrygga för att det sitter människor utanför mataffärerna, snarare än att det är de som känner sig otrygga för att de måste be andra om pengar och leva under förtryck. Det finns absolut en del som menar att allmänheten känner empati för personerna som tigger, men när man ser den generella uppfattningen från de utvalda politikerna och deras uttalanden så verkar det som att det mer handlar om att allmänheten skulle må bättre och känna sig tryggare om det inte fanns tiggare på gatorna. Därmed tycks det vara helt naturligt att det enda alternativet, och den enda ”lösningen” på det här ”problemet” är att förbjuda tiggeri, gärna på nationell nivå, men annars i kommunerna. Ifall ”problemet”, alltså tiggarna, beskrivs som otrevliga och otrygga blir det inte möjligt att problematisera tiggeri från ett objektiva perspektiv. Det går inte att skapa en egen uppfattning om tiggare, ifall politiker uttalar sig på ett sätt som skrämmer upp allmänheten. Det förtryckande sätt att uttala sig om tiggare på, gör att tiggare inte får möjlighet att visa vilka de faktiskt är. Istället målas de upp som si eller så, och medför i slutändan möjligen en större oro hos allmänheten än vad som kanske är nödvändigt. Det är tydligt att tiggeriförbud medför en del motsättningar och begränsningar med tanke på att lösningen inte omfattar hela problemet utan snarare skjuter fram problemet till något annat.

4.2.2 Kriminella tiggare eller utsatta tiggare

Tiggare beskrivs emellanåt som kriminella, som individer vilka tar andra människors pengar. Delvis för sitt eget levandsbröd men också ofta för att bidra till att kriminella ligor kan fortsätta sitt arbete och livnära sig på andra människors tillgångar. I Sverige har vi som sagt en lag som ska se till att kriminella ligor inte utnyttjar tiggare, men många politiker tycks sig bortse från den lag och hävdar att det faktiskt finns många kriminella ligor som härvar på gatorna ännu. Trots att tiggarna är de människor som utsätts för kriminella ligor, alltså tiggarna blir utsatta för brott och inte tvärtom, uttalar politiker sig som att det är tiggarna som gör fel och de borde inte få stanna kvar i Sverige. Det är tiggarna som borde straffas för att de faktiskt blir utsatta. När tiggare målas upp som kriminell påverkar det än en gång allmänhetens syn på tiggare och ökar det redan påfrestande utanförskap som tiggare lever i och bidrar troligen till en negativ spiral där allmänheten förändrar sin syn på tiggare som individer och tiggeri som fenomen. Här finns ett oproblematiserat antagande om att tiggarna utgör en stor risk i det svenska samhället medan det aldrig lyfts fram andra utsatta människor i samhället utgör någon risk genom att leva på gatan. Tiggeriförbud är en ”lösning” som begränsar tiggare att be om pengar, men förbudet saknar helt och hållet innehåll om vad som ska hända med de människor som tigger på gatorna så fort det beslutats om att de inte längre kan tigga. Var tar de vägen då? Hur behandlas de risker som tillkommer vid ett tiggeriförbud? Exempelvis ökad kriminalitet som följd av att de inte längre kan be om pengar, kanske börjar de istället stjäla för att försörja sig.

4.2.3 Kränkande tiggare

Debatten kring tiggeri, tiggare och tiggeriförbud hamnar i flera fall i en grop var tiggare målas ut som de dåliga, farliga och obehagliga människorna i samhället. Ibland talas det om rasism kopplat till tiggare, och inte då på ett positivt sätt för tiggaren. Här handlar det då om att tiggarna har invandrat till vårt land och de bör inte få infinna sig här. I en del av materialet uttalar sig ordförande för MUF i Tranås om att Rumänien ”*som inte ens borde vara med i EU på grund av att de inte uppfyller de demokratiska kraven*” (Edborg, 2020). Här är det uppenbart att det är tiggarnas fel att deras hemland inte uppfyller demokratiska krav och därför bör de straffas och skickas hem. Politiker i Sverige har en tydlig bild av hur tiggarna bör framställas för att få samhället att anse att det de som är fel och inte alls politikerna som utsätter tiggarna för kränkande uttalanden. Tiggeriförbudet lämnar det oproblematiserat om

huruvida förbudet leder till ökad rasism eller utanförskap för de påverkade. Det verkar vara självklart att ”problemet” kommer försvinna bara om ett förbud införs.

4.3 ”Problemet” effekter och ytterligare perspektiv

I detta avsnitt kommer analysen avslutas och diskutera de effekter som materialet (politikerns uttalanden) kring tiggeriförbud utgör. För att ha möjlighet att undersöka detta nämnare, undersöks tre typer av effekter (Bacchi, 2019: 15). (1) diskursiva effekter, (2) subjektifierande effekter, och (3) levda effekter.

(1) handlar om hur problemrepresentationen skapar begränsningar för hur människor tänker kring problemet.

(2) syftar till de subjekt som konstrueras inom diskursen och

(3) syftar till de effekter vi i verkligheten kan ”ta på” (ibid).

Nedan kommer vardera typ av effekt tillägnas var sitt avsnitt för pedagogiska syften.

4.3.1 Diskursiva effekter

Genomgående i analysen kan man se kritik mot svenska politikerns oaktsamhet när det kommer till att uttala sig om tiggare som individer. Materialet har tagit ut argument som används för att öka uppfattningen bland allmänheten om varför tiggeriförbud behövs. Den benämning som gjorts av ”problemet” har en tendens att tysta ner tiggarnas utsatthet i samhället och istället målat ut dem som dåliga och problematiska individer. Det nämns i enstaka uttalanden att det är synd om de som tigger, men så fort något i sådan stil är sagt, så kommer ett uttryck som menar att det är därför synd om allmänheten, de som tvingas gå förbi och se på de individer som måste be om försörjning. Det är dem som egentligen far illa. Tiggerifrågan tycks vara en fråga inom svensk politik som rättfärdigar politiker att uttrycka sig hur som helst om människor som eventuellt inte ser någon annan utväg än att be om pengar. Frågan är högst aktuell inom politiken men den tycks också bortprioriteras, vilket gör att allmänheten också tappar sig intresse i frågan och vilket således leder till att allmänheten blir lättövertalade när uttryck som otrevliga och otrygga dyker upp i media med koppling till tiggeri. Problematiken

kring de uttalanden som görs leder till att samhällsmedborgare väljer att helt och håller förlita sig på dagordningen och statens handlingsförmåga istället för att faktiskt försöka göra något åt det faktum att Sverige ska vara ett demokratiskt land och man ska ha möjlighet att få hjälp, hjälpa andra och också som invandrare få möjlighet att på ett värdigt sätt ta sig in i samhället. Tiggare tycks vara individer som många människor bryr sig om, ont som gott, men ändå tenderar de att aldrig få bli människor. Inte sällan uttrycker såväl allmänheten och politiker sig som att det är ”vi”, den allmänna gruppen i samhället, och sen är det ”dom”, den grupp som lever i utanförskap.

Politiker i Sverige har stort inflytande över befolkningen genom både åsikter och uttryck. Anses det vara rimligt att politiker uttalar sig om tiggare som ”dom” eller som ”oroskapande”, ”kriminella” eller ”otrevliga”. Då ökar sannerligen riskerna att det övriga medborgare i samhället också uttrycker sig på samma, eller liknande sätt. I och med att tiggare beskrivs som ett problem med avvikande individer som inte lever värdiga liv, leder det till en ökad uppfattning bland allmänheten om att tiggare är ett problem för politiken att lösa.

4.3.2 Subjektifierade effekter

Policyns syn på ”problemet” skapar en bild av att tiggare är de dåliga och farliga. Ett förbud anstiftar att tiggare är något vi bör förakta. Tiggaren är den avvikande med tendenser att trygghetsberöva någon och att pracka på någon ge hen pengar, och samhället faller offer för detta. Det är samhället som tvingas utsättas för tiggarna och inte tvärtom. Om de stereotypiska tiggare som många politiker talar om, inte problematiseras, kan det leda till en ökad oro i vårt samhälle eftersom alla målas upp på samma sätt. Tiggare subjektifieras på ett visst sätt på grund av politisk tro och egna perspektiv, inte på verkliga händelser. Det finns ingen statistik som visar på något sätt att tiggare är farliga eller att de utgör oro i samhället. Fortsätter uttalanden som tidigare, är sannolikheten stor att de börjar utgöra oro på riktigt. Tiggare upplever ett utanförskap idag i såväl Sverige som i andra länder, om samhället präglas av uttalanden som de som tidigare nämnts, kommer problematiken kring tiggare aldrig se vägs ände.

Synen på subjekten utgörs av förutfattade meningar om Romer som en minoritet i samhället och därför blir det svårt för allmänheten att ändra den uppfattningen. Det ligger i svensk kultur att Romer lever i utanförskap. Det blir inte heller precis enklare för tiggare att förgöra den bild som många svenskar redan har, om politiker fortsätter yttra sig på ett ogenomtänkt och bestämt sätt. Det blir alltså tiggarna som får ställa sig skyldiga och ansvariga för det problem som finns, snarare än politikerna. Det är trots allt inte alltid tiggarnas fel att de hamnar var de hamnat och många människor i samhället behöver hjälp. Hjälp får de bevisligen inte genom ett förbud.

4.3.3 Levda effekter

De levda effekter som uppstår genom problemrepresentationen av tiggeriförbud handlar om hur tiggarna påverkas av förbudets representation. Tiggarna lever utsatt och det blir inte en lättare vardag för dem genom att politiker uttrycker sig på negativa sätt om dem. Snarare tvärtom. Det påverkar även de människor som lever i samhället där politikerns uttalanden kommer till liv. Människor som hör och lyssnar på dessa uttalanden blir direkt påverkade och, precis som nämnt tidigare, så ligger det i svensk kultur att ha en viss uppfattning om tiggare, kanske framförallt romer som tigger, och dessa har ju bevisats vara i majoritet i Sverige. För vissa är säkerligen politikerns uttalanden om tiggare irrelevanta och betydelselösa, men för många i Sverige är deras ord sanningen och det medför stor risk att allmänheten får en bild av tiggare som inte på något sätt är befogad. Därför är det extra viktigt att politiker inte subjektivt uttalar sig om en sådan känslig fråga, utan det bör finnas goda underlag och belägg för att diskutera tiggare på individnivå.

5.4 Avslutning av analysen

Det kanske är så att ett tiggeriförbud kommer leda till minskning av tiggeri i Sverige och medföra minskad stress och ångest i samhället för folk som ska in eller ut från matbutiken. Det motsätter dock inte förutsättningarna för att tiggare ska få leva under bättre förhållanden och för att minska oroligheterna eller brotten i samhället. Tiggarnas del av problemet är

synnerligen liten och nästintill betydelselös för många av de politiker som uttalar sig i frågan. Trots att det är de som står i centrum för debatten.

Det är möjligt att det behövs begränsningar för tiggeri på gatorna i Sverige, inte kanske främst för allmänhetens skull utan snarare för tiggarnas skull. De behöver leva tillsammans med Sverige och inte utanför, som de till stor del gör nu. Det är omöjligt att få en samstämmning mellan tiggare och ”svenskar” om inte politiker ser objektivt på frågan. De bör lägga sina personliga åsikter åt sidan och ta tag i problemet på ett sätt som inte klampar någon på tårna. Det är givet att vi i Sverige, som det jämställda land vi bor i, inte talar om varandra på det nedvärderande sätt som politiker talar om tiggare på.

Det är trots detta, inte uppsatsens syfte, att ta reda på huruvida tiggeriförbud bör eller inte bör legitimeras. Syftet handlar om att ta reda på hur tiggarna konstrueras i diskurser om tiggeriförbud. Detta är uppfyllt och utfärdat genom hela analysen. Utifrån Bacchi's (1999) WTP-metod har analysen gått igenom problemrepresentationens olika delar för att fastställa en trovärdig och riktig analys.

5. Slutsats

Hur konstrueras tiggare i diskurser om tiggeriförbud?

Det är tydligt, inte bara för mig som bedrivit denna undersökning, utan för egentligen vem som helst, att tiggare i Sverige lever i ett ständigt utanförskap. Det är ”vi” och sen är det ”dom”. Det finns många bakomliggande faktorer till att det är så, det ligger i svensk kultur att se Romer som utsatta, att inte förknippa sig själv med hemlösa eller att inte ta den sociala kontakten om det inte är fullständigt nödvändigt. I och med en redan förutfattad mening för allmänhetens åsikter och tankar kring tiggare är det inte svårt för politiker att uttrycka sig på vissa sätt och med vissa ord utan att egentligen någon motsätter sig. Sverige är ett land som står för jämställdhet men när det kommer till tiggarna så är det inget ståhej om någon uttrycker sig varken felaktigt eller fientligt. Politiker i Sverige borde vara förebilder för det jämställda och lösningsorienterade Sverige, inte förespråkare för utfrysning eller kränkning.

Min utgångspunkt i studien har varit kritisk och vilket säkerligen medför skepsis från läsaren, men samtidigt har studien förhållit sig till det faktiska material som finns. Vare sig du väljer att ställa dig kritisk mot det, eller inte, så blir resultatet detsamma. Tiggare konstrueras varken rättvist eller ärligt när det kommer till frågan om tiggeriförbud. Snarare tvärtom. De presenteras negativt och nedvärderande samtidigt som det också oftast saknas belägg för uttalandena. Problemet är, som genomgående tagits upp, att politiker har makt och hur de väljer att uttrycka sig i frågor, får betydelse.

I inledningen fastslog jag att uppsatsen skulle förhålla sig till kommuner i Sverige och det är något som hållits. I och med den avgränsningen har undersökningen utformats på ett visst sätt och medfört en viss ansats. Därmed kan man med säkerhet säga att undersökningen skulle blivit en annan om den istället förhållit sig till hela Sverige och använt material från högre insatser, som exempelvis uttalanden från vår statsminister eller någon partiledare för ett större parti. Dock menar jag att detta inte bör ses som någon kritik mot undersökningen, eftersom

politiker, har ett ansvar gentemot samhället och det ansvaret blir inte, enligt mig, mindre viktigt bara för att man inte är statsminister eller faktiskt sitter i riksdagen. Men eftersom jag är medveten om att detta kan ses som kritik har jag blandat materialet från politiker inom ungdomsförbund till Riksdagsnivå.

Resultatet för studien var inte direkt väntat men inte heller förvånande. Idén om en sådan här undersökning väcktes utifrån min uppmärksamhet kring tiggarnas utanförskap, och med vetskap om den politik som tiggeri varit ett fall för, fanns det aningar om att studien skulle leda till ett resultat likt det faktiska resultatet. Däremot blev jag överraskad över den kortsiktighet som uppkom genom analysen. Det finns ingen baktanke med "lösningen", och "problemet" förväntas bara försvinna med hjälp av "lösningen".

Min förhoppning med studien är att den ska ge inblick i den debatt som pågår kring tiggeriförbud och belysa den från ett nytt perspektiv. Tiggarens perspektiv. Här är det inte av relevans om man är för eller mot tiggeriförbud, jag skulle vilja säga att det är oväsentligt, för såväl forskare som läsare. Snarare handlar det om en uppmärksamhet kring ett utanförskap som Sveriges politiker utsätter tiggare för och det är allt annat än en positiv utveckling för svensk politik. Studien har bidragit till kumulativitet på så sätt att den medför en undersökning om tiggeri som inte tidigare fanns och den kan även byggas vidare på, genom att undersöka samma sak men istället från högre insatser och med fler perspektiv. Det hade varit intressant att se vidare forskning som bygger på samma utgångspunkt men med material som istället innefattar politiker i en högre position. Uttrycker de sig likadant om tiggarna, som kommunpolitikerna gör?

6. Referensförteckning

Ackerly, Brook - Jaqui True, 2010. *Doing Feminist Research in Political and Social Science*. New York: Palgrave Macmillan.

Bacchi, Carol Lee, 1999. *Women, Policy and Politics: the Construction of Policy Problems*, SAGE Publications Ltd, London.

Bacchi, Carol Lee, 2009. *Analysing Policy: What's the problem represented to be?* Frenchs Forest: Pearson Australia.

Bacchi, Carol Lee. 2012. *Introducing the 'What's the Problem Represented to be?' approach*. I *Angelique Bletsas - Chris Beasley (red) Engaging with Carol Bacchi Strategic Interventions and Exchanges*. North Terrace: University of Adelaide Press, 21 - 24 [E-bok]

Barlebo Wenneberg, Sören, 2001. *Socialkonstruktivism - positioner, problem och perspektiv*. Helsingborg: Liber.

Beckman, Ludvig, 2005. *Grundbok i idéanalys*. 1: a upplagan. Stockholm: Santérus förlag.

Boulwén, Catarina, 2020. "Äntligen tiggeriförbud". *Kungsbacka-Posten*.
<https://kungsbackaposten.se/debatt/antligen-tiggeriforbud/>
(Hämtad: 2020-05-13)

Borgenvik, Iréne, 2019. "Tiggeri är ett problem som ofta går i arv", *Aftonbladet*.
<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/nab/Ipd/tiggeri-ar-ett-problem-som-ofta-gar-i-arv>
(Hämtad: 2020-05-13)

Dahlberg, Karin. Drew, Nancy & Nyström, Maria, 2001. *Reflective lifeworld research*. Lund: Studentlitteratur.

Delanty, Gerard, Wodak, Ruth, & Jones, Paul, 2011. *Identity, Belonging and Migration*. Liverpool University Press. Doi: 105949/UPO9781846314537

Europeiska kommissionen, 2018. "Fri rörlighet för EU-medborgare"
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=457&langId=sv>
(Hämtad 2020-04-09)

Friberg, Febe, 2017 *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Lund: Författarnas och Studentlitteratur.

Fritze, Gunilla, 2019. "Hon gick i tåten för ett tiggeriförbud" *SVT Nyheter*.
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/hon-gick-i-taten-for-ett-tiggerforbud>
(Hämtad: 2020-05-11).

Gynnerstedt, Karin, 2017. "Svensk lagreglering av tiggeri genom historien: Från det sena 1800-talets lösdrivarlag till dagens rättsläge" Lunds Universitet

Halperin, Sandra & Heath, Oliver, 2012. *Political Research: Methods and Practical Skills*. Oxford University Press, New York.

Johansson, Ann, Fristedt, Sofi, Boström, Martina, Björklund, Anita, Wagman, Petra, 2018. "Occupational challenges and adaptations of vulnerable EU citizens from Romania begging in Sweden". *Journal of Occupational Science*. DOI: 1-11. 10.1080/14427591.2018.1557071.

Johansson, Ingvar & Liedman, Sven-Eric, 1993. *Positivism och marxism*. 4:e upplaga. Göteborg: Daidalos

Jørgensen, Winther. Marianne & Phillips, Louise, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Upplaga 1:17. Lund, Sverige: Studentlitteratur AB.

Kjellson, Birger, 1920. "Om lösdriveriets rättsliga karaktär", *Statsvetenskaplig tidskrift*.

Landelius, Micaela, 2018. "Nytt nej till Vellinges tiggeriförbud", *Sydsvenskan*.
<https://www.sydsvenskan.se/2018-03-27/nytt-nej-till-vellinges-tiggeriforbud?redirected=1>
(Hämtad: 2020-05-11).

Länsstyrelsen Skåne, 2020. "Om oss: om Länsstyrelsen Skåne"
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/om-oss/om-lansstyrelsen-skane/vart-uppdrag.html>
(Hämtad: 2020-05-11)

Magnusson, Fredrik, 2020. "Länsstyrelsen säger ja till tiggeriförbud i Kungsbacka" *SVT Nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/halland/lansstyrelsen-sager-ja-till-tiggeriforbud-i-kungsbacka> (Hämtad: 2020-05-13).

Mesic, Nedžad, 2016. *Paradoxes of European free movement in times of austerity*. The International Journal of Sociology and Social Policy. DOI: 10.1108/IJSSP-05-2015-0057

Nationalencyklopedin, 2020 "Tiggare"
<https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/tiggare>
(Hämtad: 2020-05-13)

Nationalencyklopedin, 2020 "Tiggeri"
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/tiggeri>
(Hämtad: 2020-05-13)

Paula Uddman och Jakob Gustavsson, 2007. *Konsten att skriva och tala*. Studentia.se

Riksdagen, 2020. "Motion: ett nationellt förbud mot tiggeri".
<https://www.riksdagen.se> (Hämtad: 2020-05-10).

Sypnowich, Christine, 2006. *"The Eligalitarian Consience: essays in honour of G.A. Cohen"*. Oxford: Oxford University Press. [E-bok]

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. *"Att fråga och att svara"*. Samhällsvetenskaplig metod. Malmö: Liber.

UN Security Council, Resolution 780 (1992) Adopted by the Security Council at its 3119th meeting, on 6 October 1992, 6 October 1992, S/RES/780 (1992), (Tillgänglig 7 maj 2015 <http://www.refworld.org/docid/3b00f16620.html>)

Vellinge kommun, 2017. "Tiggeriförbud införs på fem platser i Vellinge". <https://vellinge.se/nyhetsarkiv/2018/12/tiggeriforbud-infors-pa-fem-platser-i-vellinge/> (Hämtad: 2020-04-09).

Edborg, Olle, 2020 "Tiggeriförbud är för utsatta människors bästa", *Vetlanda-Posten*. <https://www.vetlandaposten.se/artikel/tiggeriforbud-ar-for-utsatta-manniskors-basta> (Hämtad: 2020-04-26).

Yuval-Davis, Nira, 1997. *"Gender & Nation"*. SAGE Publication [E-bok]

Wutzler, Carina, 2017. "Invånarna känner sig påhoppade av tiggare", *Aftonbladet*. <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/Gdedq/invanarna-kanner-sig-pahoppade-av-tiggare> (Hämtad: 2020-05-13)

Zelano, Karin, 2019. "Vulnerability and deviance: individual reasoning about the proposal to ban begging in Sweden". 12:4, 372 - 391, DOI: 10.1080/17535069.2018.1458144

Åsgård, Samuel, 2019. "30 tal kommuner kan införa tiggeriförbud", *Dagens Samhälle*. <https://www.dagenssamhalle.se/nyhet/30-tal-kommuner-kan-infora-tiggeriforbud-25592> (Hämtad: 2020-05-13).